

14

Forslag fra Erna Solberg om endring av Grunnloven § 93. (Norsk tilslutning til Den europeiske Union)

Til Stortinget

Dette forslaget har som siktemål å etablere klare regler for innmelding i Den europeiske Union.

Dette forslag er ment som en mulig løsning på et alvorlig potensielt konstitusjonelt problem: Uten en egnet grunnlovsendring vil så få som 42 stortingsrepresentanter – 25,5 prosent av Stortinget – kunne blokkere for ratifisering av en eventuell medlemskapsavtale mellom Norge og Den europeiske Union, selv om både et folkeflertall i en folkeavstemning, regjeringen og mer enn to tredeler av stortingsrepresentantene ønsker en slik ratifisering. Det synes svær unaturlig at det i en politisk sak som forutsettes å bli så grundig belyst som et eventuelt medlemskap i Den europeiske Union, skal kreves et større flertall på Stortinget enn ved grunnlovsendringer. Forslagsstilleren er ikke prinsipielt imot mindretallsvern ved viktige parlamentariske beslutninger, men et mindretallsvern som gir 25,5 prosent av Stortinget en slik blokkeringsmakt som her nevnt, er for vidtgående.

Spørsmålet om EU-medlemskap avgjøres ikke i stortingsvalg, men i folkeavstemningen – det er blitt sterkt hevdet under de tidligere folkeavstemningene om spørsmålet. Men det er bare sant dersom de konstitusjonelle beslutningsreglene kan justeres slik at det parlamentariske mindretallsvern ved konstitusjonelle avgjørelser får rimelige proporsjoner.

I årene 1993–1994 var det høyt på dagsordenen at beslutningsreglene for en eventuell EU-tiltredelse var mangelfulle. Dette på grunn av at Grunnloven ikke kjenner folkeavstemninger, og at flere partier før stortingsvalget 1993 signaliserte at de meget sannsynlig ville kunne gjøre bruk av § 93's blokkeringsadgang for 42 representanter, dersom det hadde blitt et flertall for EU-medlemskap i folkeavstemningen i 1994. Samtidig ble alle forslag til mer rimelige beslutningsregler den gang (i 1993–1994) avvist av sentrale stortingsrepresentanter, som for eksempel Kjell Magne Bondevik, under henvisning til at «man endrer ikke spillereglene mens spillet er i gang».

I dag da medlemskaps spørsmålet ikke står på dagsordenen, må det være mulig å drøfte konstruktive reformforslag for å unngå en potensiell krise i fremtiden. Ennå er det mulig å diskutere «spillereglene» utfra et ønske om demokratisk rimelighet. Og det er på høy tid at så gjøres, slik at beslutningsreglene kan bli rimelige. Det rimelige vil være at når en søker Folkets Råd i en sak gjennom en folkeavstem-

ning så innebærer det at man har til hensikt å følge rådet man får. Dette er en politisk moralsk forpliktelse, i så henseende burde en ny folkeavstemning innebære at det er tilstrekkelig med et vanlig flertall i Stortinget for en tiltredelsesavtale. Grunnlaget for det fremmede forslag er at det burde være tilstrekkelig med det samme flertall som kan endre Grunnloven, nemlig 2/3 flertall.

Forslaget baserer seg på at det også i tilknytning til en ny sak om medlemskap i Den europeiske Union vil bli avholdt folkeavstemning. Folkeavstemninger er i utgangspunktet ikke et konstitusjonelt institutt i Norge. Hensikten med dette grunnlovsforslaget er heller ikke å innføre folkeavstemninger som en del av norsk grunnlov. Folkeavstemning er nå så nært knyttet til spørsmålet om EU-medlemskap gjennom de to tidligere avstemninger, at det for forslagsstilleren danner en klar premiss om at også et kommende EU-medlemskap vil bli gjenstand for folkeavstemning. Når folkeavstemning ikke er en del av Grunnloven, vil etter forslagsstilleren det fremlagte Alternativ 1 være det mest aktuelle. Når folkeavstemning ikke er nevnt betyr det ikke at et vedtak etter paragrafen kan fattes uten å gjennomføre en folkeavstemning. Forslaget er en tilpasning til at folkeavstemning ikke er spesifisert i Grunnloven. Dette er forslagsstillers prinsipale forslag.

Hvis det er behov for å ta forutsetningen om en folkeavstemning inn i Grunnloven er dette utformet for 2 ulike forhold. Alternativ 2 innebærer at folkeavstemning avholdt etter medlemskapsforhandlinger og Alternativ 3 er formulert for det tilfellet at man velger å avholde folkeavstemning før en ny søknad. Det har vært diskusjoner om alternative tidspunkt for å avholde folkeavstemning i debatten og det fremmes derfor flere forslag for å sikre at de ulike alternativene for folkeavstemning kan bli belyst hvis Stortinget mener premissen om folkeavstemning må innarbeides i grunnlovsteksten om medlemskap i Den europeiske Union.

Forslag

Alternativ 1:

§ 93 nytt annet ledd skal lyde:

Kongeriget Norge kan blive Medlem af Den europeiske Union dersom Storthinget, med to Trediedes Flertal, bifalder en Kongelig Proposition om

Ratifikation af en Tiltrædelsesaftale. Naar Storthinget skal give sit Samtykke, bør mindst to Trediedelev af dets Medlemmer være tilstede.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

Alternativ 2:

§ 93 nytt annet ledd skal lyde:

Kongeriget Norge kan blive Medlem af Den europeiske Union dersom Storthinget, med to Trediedeles Flertal, efter at have faaet Folkets Raad, bifalder en Kongelig Proposition om Ratifikation af en Tiltrædelsesaftale. Naar Storthinget skal give sitt samtykke, bør mindst to Trediedele af dets Medlemmer være tilstede.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

Alternativ 3:

§ 93 nytt annet ledd skal lyde:

Kongeriget Norge kan blive Medlem af Den europeiske Union dersom Storthinget, med to Tredie-

deles Flertal, bifalder en Kongelig Proposition om Ratifikation af en Tiltrædelsesaftale, som er fremforhandlet efter at Folkets Raad er indhæntet. Naar Storthinget skal give sit Samtykke, bør mindst to Trediedele af dets Medlemmer være tilstede.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

Oslo, den 29. juni 2000

Erna Solberg

Referert i Stortingets møte 28. september 2000.
«Forslaget blir under presidentens ansvar å be-
kjentgjøre ved trykken for å komme til avgjørelse på
første, annet eller tredje Storting etter neste valg.»

Kirsti Kolle Grøndahl
president

Signe Øye
sekretær